

10-РІЧНИЙ ЮБІЛЕЙ КАФЕДРИ ЕНДОКРИНОЛОГІЇ З ДИТЯЧИМИ ІНФЕКЦІЙНИМИ ХВОРОБАМИ ВДНЗ «УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ» (м. Полтава)

Кафедра ендокринології створена 03.01.2003 р. і в даний час розміщена на базі ендокринологічного відділення Полтавської обласної клінічної лікарні імені М.В. Скліфосовського, дитячого інфекційного відділення обласної клінічної інфекційної лікарні та 1-ї міської клінічної лікарні у м. Полтаві.

Викладання ендокринології студентам Полтавського медичного стоматологічного інституту (нині Українська медична стоматологічна академія) розпочалося у 1976 році на курсі ендокринології, який перебував у складі кафедри госпітальної терапії (завідувач кафедри — д.м.н., проф. Є.В. Шулаєва), з 1978 року кафедру очолював д.м.н., проф. О.Ф. Ермалінський, а з 1992 року — д.м.н., проф. І.П. Катеренчук. З 1998 року курс було приєднано до кафедри післядипломної освіти лікарів-терапевтів, яку очолював д.м.н., проф. М.М. Потяженко.

Завідуючим курсом ендокринології з його заснування до 1998 року був к.м.н, доцент А.П. Головач, який у 1962 році закінчив педіатричний факультет Харківського державного медичного інституту, працював дільничним лікарем, закінчив аспірантуру при Українському НДІ експериментальної ендокринології (нині — Інститут проблем ендокринної патології імені В.Я. Данилевського НАМН України), керував консультативною поліклінікою. У 1983 р. А.П. Головач захистив кандидатську дисертацію «Деякі сторони обміну серотоніну та катехоламінів при захворюваннях щитовидної залози», тоді ж отримав вчене звання доцента. Має 43 наукових праці, співавтор затвердженої ЦМК МОЗ України програми з ендокринології для студентів IV курсу медичних вузів України.

З 1978 р. на курсі працювали: О.М. Шахова (1978–1982), М.Г. Бойко (1980–1983), В.Є. Новак (1983–1985), Н.І. Рій, О.В. Чистякова (1993–1996), З.О. Борисова (1993–1996), М.В. Махарадзе (1995–2002) та О.В. Гонча-

ренко (1995–2004). Протягом 1997 року курсом керував д.м.н. О.Б. Андрусенко.

03.01.2003 року наказом № 1 ректора УМСА акад. М.С. Скрипникова була створена кафедра ендокринології з курсом фізичної реабілітації, спортивної медицини та лікувальної фізкультури (шляхом об'єднання). Завідувачем кафедри була призначена лауреат Державної премії України, д.м.н., професор Л.Є. Бобирьова. У 2012

р. курс фізичної реабілітації, спортивної медицини та лікувальної фізкультури був об'єднаний з кафедрою фізичного виховання, а до кафедри ендокринології був приєднаний курс дитячих інфекційних хвороб.

Історія курсу дитячих інфекційних хвороб розпочинається з часу організації одонтологічного факультету при Харківському медичному інституті, де в

складі курсу дитячих хвороб викладали також інфекційні хвороби в дітей (завідував доцент, к.м.н. О.П. Брануштейн з 1926 до 1941 р.). З 1945 до 1964 р. курс очолювали Г.П. Тец, С.Я. Шафернштейн, Л.А. Гільман. З 1964 до 1968 р. курс очолювала доцент, к.м.н. В.С. Приходько. З 1968 р. до 1969 р. курс дитячих хвороб Полтавського медичного стоматологічного інституту очолював к.м.н. В.І. Богашов. З 1970 до 1974 рр. — завідував доцент, к.м.н. М.М. Пеший. У 1975 р. курс було реорганізовано в кафедру дитячих хвороб, якою до 1977 р. керувала д.м.н., професор С.К. Ткаченко. У 1978–1983 рр. завідувачем кафедри був д.м.н., професор М.С. Грішило. У цей час на кафедрі тематика вивчення дитячих інфекційних хвороб була особливо актуальною. Професор М.С. Грішило публікує монографію «Сальмонельози у дітей». З 1984 до 1996 р. кафедру педіатрії очолює д.м.н., професор М.М. Пеший. У 1996 р. була створена кафедра фтизіатрії та дитячих інфекційних хвороб, яку очолив д.м.н., професор А.Г. Ярешко. У 1997 р. був створений окремо курс дитячих інфекційних хвороб, який очолив к.м.н. К.Ю. Прилуцький. З 1998 до 2005 р. викладання

дитячих інфекційних хвороб проводилось на кафедрі факультетської педіатрії з неонатологією та дитячими інфекційними хворобами (завідувач кафедри — д.м.н., професор Г.М. Траверсе), а протягом 2005–2007 рр. на кафедрі госпітальної педіатрії з дитячими інфекційними хворобами (завідувач кафедри — д.м.н., професор Т.О. Крючко), у 2007–2011 рр. — на кафедрі педіатрії № 1 з пропедевтикою, неонатологією та дитячими інфекційними хворобами (завідувач кафедри — д.м.н., професор Г.М. Траверсе, у 2012 р. — д.м.н., професор В.І. Похилько). З 2012 р. курс дитячих інфекційних хвороб був приєднаний до кафедри ендокринології.

Завідувачем кафедри ендокринології з дитячими інфекційними хворобами є лауреат Державної премії України, доктор медичних наук, професор, лікар-ендокринолог вищої категорії Людмила Єгорівна Бобирьова.

Л.Є. Бобирьова у 1974 році закінчила Ленінградський педіатричний державний медичний інститут. З 1980 до 1982 р. навчалась в клінічній ординатурі. У 1986 р. захистила кандидатську дисертацію, у 1997 р. — докторську дисертацію на тему «Експериментальне та клінічне обґрунтування препаратів антиоксидантів у комплексній терапії діабетичних ангіопатій». У 1994 р. отримала вчене звання доцента, у 2001 р. — вчене звання професора. У 2002 р. удостоєна звання лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки. У 2004 р. за серію наукових праць «Цукровий діабет. Ускладнення. Розробка сучасних біотехнологій терапії і профілактики» нагороджена дипломом Академії медичних наук України, у 2012 р. терміном на 2 роки обрана членом медичного відділу Польської академії наук. Член двох спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій (при ДУ «Інститут ендокринної патології імені В.Ф. Данилевського НАМН України» і в Українському науково-практичному центрі ендокринної хірургії, трансплантації ендокринних органів і тканин МОЗ України). Під її керівництвом пройшли навчання 4 клінічних ординатори, були захищені 7 магістерських робіт та 3 кандидатські дисертації (І.Л. Дворник, В.І. Катеренчук, О.В. Муравльова). Професор Л.Є. Бобирьова — автор 194 наукових праць, має 19 патентів на винахід України, співавтор 7 навчальних посібників.

Завідуючим навчальною частиною кафедри ендокринології з дитячими інфекційними хворобами є Ірина Леонідівна Дворник — кандидат медичних наук, доцент, лікар-ендокринолог вищої категорії. У 1995 році закінчила Українську медичну стоматологічну академію. У 2004 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Вивчення терапевтичної дії кріоконсервованої фетоплацентарної тканини в комплексній терапії цукрового діабету 1 та 2 типів». У 2006 р. отримала вчене звання доцента, у 2004 р. за серію наукових праць «Цукровий діабет. Ускладнення. Розробка сучасних біотехнологій терапії і профілактики» нагороджена дипломом Академії медичних наук України, є автором 45 наукових праць, має 3 патенти на винахід України, є співавтором двох навчальних посібників.

Відповідальним за наукову роботу на кафедрі ендокринології з дитячими інфекційними хворобами є Віталій Іванович Катеренчук — кандидат медичних наук, доцент,

лікар-ендокринолог вищої категорії. У 1998 р. закінчив Українську медичну стоматологічну академію, у 1999 р. — магістратуру, з 2000 до 2003 р. навчався в аспірантурі. У 2004 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Особливості перебігу діабетичної нефропатії та вплив на неї комплексної терапії з використанням гетеротопічної трансплантації кріоконсервованої фетоплацентарної тканини та фенсукциналу». З 2012 р. — доцент кафедри, відповідальний за проведення міжнародних клінічних випробувань лікарських засобів, автор 70 наукових праць, має 1 патент на винахід України, автор чотирьох навчальних посібників.

Відповідальною за лікувальну роботу на кафедрі ендокринології з дитячими інфекційними хворобами є Оксана Василівна Муравльова — кандидат медичних наук, асистент, лікар-ендокринолог другої категорії. У 2000 році закінчила Українську медичну стоматологічну академію, у 2001 р. — магістратуру, з 2002 до 2005 р. навчалась в аспірантурі. У 2006 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Особливості клінічного перебігу та комплексного лікування аутоімунного тиреоїдиту», автор 20 наукових праць, має 2 патенти на винахід України, співавтор одного навчального посібника.

Доцент курсу дитячих інфекційних хвороб, кандидат медичних наук, дитячий інфекціоніст вищої категорії — Валентина Іванівна Ільченко закінчила Полтавський медичний стоматологічний інститут у 1984 році. Навчалася в аспірантурі з 1990 до 1993 р. Захистила дисертацію на тему «Особливості перебігу, клініки та лікування хронічних бронхітів у хворих на туберкульоз легень», є автором 43 наукових праць, серед яких навчально-методичний посібник «Екзантематозні інфекції у дітей», та співавтором посібника «Інфекційні захворювання органів травлення у дітей» (Київ, 2000 р.).

Асистент курсу дитячих інфекційних хвороб, кандидат медичних наук, лікар-педіатр вищої категорії Костянтин Юрійович Прилуцький закінчив у 1973 році Дніпропетровський медичний інститут, педіатричний факультет. У 1988 році захистив кандидатську дисертацію за темою «Зміни гемокоагуляції й мікрогемодинаміки і їх корекція при гострих токсичних пневмоніях у дітей раннього віку», є автором 48 наукових праць, співавтором навчально-методичного посібника «Інфекційні захворювання органів травлення у дітей» (Київ, 2000 р.).

Асистент курсу дитячих інфекційних хвороб, кандидат медичних наук, лікар-педіатр вищої категорії Катерина Вікторівна Пікуль у 1997 році закінчила педіатричний факультет Харківського державного медичного університету. З 1999 до 2000 р. навчалась в клінічній ординатурі при кафедрі госпітальної педіатрії, 2001–2003 рр. — аспірантура при кафедрі факультетської педіатрії Української медичної стоматологічної академії. Захистила кандидатську дисертацію на тему «Стан здоров'я дітей, що мешкають на нітратно забрудненій території та обґрунтування методів їх реабілітації», є автором 36 наукових праць, співавтор навчально-методичного посібника «Інфекційні захворювання органів травлення у дітей» (Київ, 2000 р.), має патент на винахід.

Щорічно на кафедрі навчається понад 400 вітчизняних та іноземних студентів IV, V та VI курсів медичного та педіатричного факультетів УМСА, 100 лікарів-інтернів: лікарі-інтерни зі спеціальностей «загальна практика — сімейна медицина», «медицина невідкладних станів», «внутрішні хвороби», цикл «Трансплантологія» та близько 30 лікарів-курсантів: спеціалізація з ендокринології, цикли тематичного удосконалення, передатестаційні цикли, а також клінічні ординатори. Крім того, проводиться навчання в магістратурі та аспірантурі.

Викладання ендокринології, дитячих інфекційних хвороб студентам здійснюється державною, для іноземних студентів — російською та англійською мовами. Навчальний процес на кафедрі складається з двох блоків: теоретичного навчання (лекції, семінарські заняття, науково-практичні конференції) та комп'ютерного навчально-контролюючого (вхідний, поточний контроль знань, підсумковий контроль, комп'ютерний тренінг) контролю знань. Студенти повністю забезпечені методичними розробками, зокрема для самостійної роботи. Для вдосконалення навчального процесу співробітниками кафедри спільно з інженерами відділу ТЗН створені: навчально-контролююча комп'ютерна програма «Залік з клінічної ендокринології», відеофільми «Цукровий діабет», «Реабілітація хворих на цукровий діабет», «Трансплантаційні методи лікування в ендокринології», мультимедійні посібники «Синдром діабетичної ступні», «Дослідження поширеності цукрового діабету». Співробітниками кафедри підготовлені 8 навчальних посібників для студентів, лікарів-інтернів та лікарів-курсантів.

Науковий напрямок кафедри визначався виконанням Державних програм: «Цукровий діабет» (Указ Президента України № 545/99 від 21 травня 1999 р.), «Профілактика йодної недостатності в населення України» (Постанова Кабінету Міністрів України № 1418 від 26.11.2002 р.), «Державна програма розвитку трансплантації» (Постанова Кабінету Міністрів України № 1339 від 12 вересня 2002 р.). За розробку на базі фундаментальних досліджень нових біотехнологій для одержання клітинних та тканинних алотрансплантатів д.м.н., професору Л.Є. Бобирьовій

та групі вчених була присуджена Державна премія України в галузі науки й техніки 2002 року (Указ Президента України № 11712/002 від 16 грудня 2002 р.). За серію наукових праць «Цукровий діабет. Ускладнення. Розробка сучасних біотехнологій терапії і профілактики» професор Л.Є. Бобирьова та доцент І.Л. Дворник нагороджені дипломом АМН України (2004 р.). Співробітники кафедри професор Л.Є. Бобирьова, доценти І.Л. Дворник, В.І. Катеренчук, асистент к.м.н. О.В. Муравльова стали переможцями Відкритого регіонального конкурсу «Винахідництво-2005» у номінації «Кращий винахід у галузі медицини та фармакології» (комплекс винаходів, присвячений вирішенню проблеми терапії цукрового діабету 1-го та 2-го типів та його ускладнень — 32254 А, 32255 А, 32295 А, 39046 А, 45675 А). У 2010 р. професор Л.Є. Бобирьова стала лауреатом Всеукраїнського проекту «Літопис досягнень сучасної медицини: Сучасна медицина та охорона здоров'я України». Нині кафедра є клінічною базою Державного експертного центру МОЗ України, де проводяться клінічні випробування лікарських засобів (наказ МОЗ України № 560 від 11.08.2006 р.). Колективом кафедри видано 8 монографій, понад 400 наукових праць, отримано 19 патентів України.

Лікувально-консультативна робота кафедри проводиться на базі ендокринологічного та поліклінічного відділень Полтавської обласної клінічної лікарні імені М.В. Скліфосовського, дитячого інфекційного відділення 1-ї міської клінічної лікарні, обласної клінічної інфекційної лікарні. Згідно з наказом № 61146 від 19 червня 1998 року ректора УМСА на базі кафедри створений навчально-консультативний діабетологічний центр, у складі якого функціонує школа цукрового діабету, бібліотека для хворих на цукровий діабет, кабінет діабетичної стопи. Навчально-консультативний діабетологічний центр тісно співпрацює з лабораторією клітинно-тканинної терапії Полтавського регіонального центру клітинної та тканинної трансплантації, реабілітаційним відділенням санаторію «Березовий гай» (м. Миргород) та салоном реабілітаційних і ортопедичних виробів «Айболіт». □